Europeiska unionens
officiella tidning

SV
C-serien

C/2026/1473

9.4.2026

P10_TA(2025)0186

Sammanhållningspolitikens roll för att stödja den rättvisa omställningen

Europaparlamentets resolution av den 10 september 2025 om sammanhållningspolitikens roll för att stödja den rättvisa omställningen (2024/2121(INI))

(C/2026/1473)

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

— med beaktande av artiklarna 2 och 3 i fördraget om Europeiska unionen,

— med beaktande av artiklarna 4, 9, 151, 153, 162, 174–178 och 349 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget),

— med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 av den 12 februari 2021 om inrättande av faciliteten för återhämtning och resiliens ([1]),

— med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/691 av den 28 april 2021 om Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter för uppsagda arbetstagare (EGF) och om upphävande av förordning (EU) nr 1309/2013 ([2]),

— med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1056 av den 24 juni 2021 om inrättande av Fonden för en rättvis omställning ([3]),

— med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1057 av den 24 juni 2021 om inrättande av Europeiska socialfonden+ (ESF+) och om upphävande av förordning (EU) nr 1296/2013 ([4]),

— med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1058 av den 24 juni 2021 om Europeiska regionala utvecklingsfonden och Sammanhållningsfonden ([5]),

— med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1060 av den 24 juni 2021 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden+, Sammanhållningsfonden, Fonden för en rättvis omställning och Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden samt finansiella regler för dessa fonder och för Asyl-migrations- och integrationsfonden, Fonden för inre säkerhet samt instrumentet för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och viseringspolitik (förordningen om gemensamma bestämmelser) ([6]),

— med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1119 av den 30 juni 2021 om inrättande av en ram för att uppnå klimatneutralitet och om ändring av förordningarna (EG) nr 401/2009 och (EU) 2018/1999 (den europeiska klimatlagen) ([7]), som fastställer målet om klimatneutralitet i hela ekonomin senast 2050 och fastställer ett bindande unionsåtagande om att senast 2030 minska växthusgasutsläppen med minst 55 % jämfört med 1990 års nivåer,

([1]) EUT L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj.
([2]) EUT L 153, 3.5.2021, s. 48, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/691/oj.
([3]) EUT L 231, 30.6.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1056/oj.
([4]) EUT L 231, 30.6.2021, s. 21, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1057/oj.
([5]) EUT L 231, 30.6.2021, s. 60, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1058/oj.
([6]) EUT L 231, 30.6.2021, s. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj.
([7]) EUT L 243, 9.7.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1119/oj.

— med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1735 av den 13 juni 2024 om inrättande av en åtgärdsram för att stärka Europas ekosystem för tillverkning av nettonollteknik och om ändring av förordning (EU) 2018/1724 ([8]),

— med beaktande av sin resolution av den 25 mars 2021 om sammanhållningsstrategier och regionala miljöstrategier i kampen mot klimatförändringar ([9]),

— med beaktande av sin resolution av den 20 maj 2021 om vändande av den demografiska tendensen i EU-regioner med hjälp av instrument inom sammanhållningspolitiken ([10]),

— med beaktande av sin resolution av den 7 juni 2022 om EU:s öar och sammanhållningspolitiken: den aktuella situationen och framtida utmaningar ([11]),

— med beaktande av sin resolution av den 15 september 2022 om den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen i unionen: Åttonde sammanhållningsrapporten ([12]),

— med beaktande sin resolution av den 23 november 2023 om skapande av arbetstillfällen: rättvis omställning och investering i samhällsutveckling ([13]),

— med beaktande av sin resolution av den 23 november 2023 om att utnyttja talangen i Europas regioner ([14]),

— med beaktande av sin resolution av den 12 december 2023 om omformningen av den framtida ramen för EU:s strukturfonder för att stödja regioner som särskilt påverkas av utmaningarna i samband med omställningen av fordonsindustrin samt den gröna och den digitala omställningen ([15]),

— med beaktande av sin resolution av den 14 mars 2024 om sammanhållningspolitiken 2014–2020 – genomförande och resultat i medlemsstaterna ([16]),

— med beaktande av Parisavtalet, antaget vid den 21:a partskonferensen för FN:s ramkonvention om klimatförändringar (COP21) i Paris den 12 december 2015,

— med beaktande av *Territoriella Agendan 2030 – En framtid för alla platser*, som antogs vid det informella mötet med ministrarna med ansvar för fysisk planering, territoriell utveckling och/eller territoriell sammanhållning den 1 december 2020,

— med beaktande av kommissionens meddelande av den 4 mars 2021 om handlingsplanen för den europeiska pelaren för sociala rättigheter (COM(2021)0102),

— med beaktande av kommissionens meddelande av den 14 juli 2021 *Europa 55 % –paketet (Fit for 55): nå EU:s klimatmål 2030 för klimatneutralitet* (COM(2021)0550),

— med beaktande av kommissionens rapport från februari 2024 *Forging a sustainable future together – Cohesion for a competitive and inclusive Europe, report of the High-Level Group on the Future of Cohesion Policy*,

— med beaktande av kommissionens meddelande av den 27 mars 2024 om den nionde sammanhållningsrapporten (COM(2024)0149),

— med beaktande av kommissionens meddelande av den 26 februari 2025 *Given för en ren industri: en gemensam färdplan för konkurrenskraft och fossilfrihet* (COM(2025)0085),

— med beaktande av kommissionens meddelande av den 5 mars 2025 *Kompetensunionen* (COM(2025)0090),

— med beaktande av Europeiska regionkommitténs yttrande av den 8 oktober 2024 *En rättvis omställning för alla regioner i EU* ([17]),

([8]) EUT L, 2024/1735, 28.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1735/oj.
([9]) EUT C 494, 8.12.2021, s. 26.
([10]) EUT C 15, 12.1.2022, s. 125.
([11]) EUT C 493, 27.12.2022, s. 48.
([12]) EUT C 125, 5.4.2023, s. 100.
([13]) EUT C, C/2024/4224, 24.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4224/oj.
([14]) EUT C, C/2024/4225, 24.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4225/oj.
([15]) EUT C, C/2024/4166, 2.8.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4166/oj.
([16]) EUT C, C/2024/6562, 12.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6562/oj.
([17]) EUT C, C/2024/7058, 4.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7058/oj.

— med beaktande av Europeiska regionkommitténs yttrande av den 21 november 2024 *En förnyad sammanhållningspolitik efter 2027 som inte lämnar någon utanför* ([18]),

— med beaktande av Enrico Lettas rapport av den 17 april 2024 *Much more than a market – Speed, Security, Solidarity: Empowering the Single Market to deliver a sustainable future and prosperity for all EU Citizens*,

— med beaktande av Mario Draghis rapport av den 9 september 2024 om EU:s framtida konkurrenskraft (*The future of European competitiveness*),

— med beaktande av artikel 55 i arbetsordningen,

— med beaktande av yttrandet från utskottet för sysselsättning och sociala frågor,

— med beaktande av betänkandet från utskottet för regional utveckling (A10-0137/2025), och av följande skäl:

A. Det ambitiösa målet om en omställning till en koldioxidneutral ekonomi senast 2050 har potential att skapa betydande ekonomiska, miljömässiga och sociala fördelar, inbegripet skapandet av nya industrier, arbetstillfällen och förbättrad livskvalitet. Samtidigt kan denna omställning också förvärra de befintliga skillnaderna mellan regioner och på ett oproportionerligt vis påverka utsatta befolkningsgrupper till följd av socioekonomiska faktorer som hämmar deras förmåga att dra fördel av omställningen, samt skapa nya sårbarheter, i synnerhet i regioner som är kraftigt beroende av koldioxidintensiva industrier, inklusive kolregionerna.

B. EU:s regioner skiljer sig mycket åt vad gäller deras socioekonomiska särdrag och uppvisar variationer med avseende på utvecklingsnivå, infrastruktur, demografiska trender och arbetsmarknadsförhållanden, och det är uppenbart att det inte finns någon universallösning som på ett adekvat sätt kan tillgodose deras skilda behov. Mindre utvecklade regioner tenderar att drabbas hårdare av omställningen jämfört med mer utvecklade regioner.

C. Den digitala omställningen går fortfarande olika snabbt och konnektiviteten skiljer sig åt i olika områden i Europa, särskilt på landsbygden och i avlägset belägna områden. Många av de regioner som påverkas saknar grundläggande infrastruktur och samhällsviktiga tjänster, vilket gör det svårt för dem att locka till sig produktiva investeringar som säkerställer en hållbar ekonomisk återhämtning. Det behövs fler investeringar för att påskynda övergången till hållbar och smart mobilitet och för att modernisera och diversifiera infrastruktursystemen för att förbättra tillgängligheten, främja innovation och stödja omställningen till en grönare ekonomi. Sammanhållningspolitiken bör spela en strategisk roll för att överbrygga dessa klyftor genom att främja territoriell sammanhållning och säkerställa att ingen region hamnar på efterkälken i omställningen.

D. Många av de fattigaste och mest utsatta regionerna ligger i östra delen av EU. Utöver allt annat inverkar även kriget i Ukraina negativt på dessa regioner.

E. Att öar är fysiskt avskilda från – och avlägset belägna i förhållande till – fastlandet utgör en permanent strukturell nackdel som påverkar flera aspekter av det ekonomiska och sociala livet, däribland tillträde till arbetsmarknaden, utbildning, hälso- och sjukvård, rörlighet och offentliga tjänster. Öars begränsade territorium begränsar avsevärt möjligheterna till yrkesmässig kompetensutveckling och omskolning, vilket begränsar arbetstagarnas förmåga att anpassa sig till strukturella förändringar eller branschförskjutningar, såsom de som drivs fram av den gröna och den digitala omställningen. Bristen på alternativ tvingar i många fall arbetstagare att lämna sina hemregioner för att hitta sysselsättningsmöjligheter på annat håll, vilket i praktiken undergräver deras ”rätt att stanna kvar” och bidrar till avfolkning och kompetensflykt i öregioner.

F. EU:s fond för en rättvis omställning (FRO) är, och bör fortsätta att vara, ett viktigt verktyg för att säkerställa att människor som bor i områden som påverkas av övergången till klimatneutralitet inte hamnar på efterkälken och för att bidra till målet att göra det möjligt för regioner och människor att ta itu med de sociala, sysselsättningsrelaterade, ekonomiska och miljömässiga effekterna av omställningen. Utnyttjandenivåerna är fortfarande för låga i detta skede av programperioden.

([18]) EUT C, C/2025/285, 24.1.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/285/oj.

G. Övergången till en koldioxidsnål ekonomi, den globala klimatkrisen och föroreningarna, med deras inverkan på livsmedel, utbildning och hälsa, är också en kris för barns rättigheter i EU:s många olika regioner, och effektiva och meningsfulla åtgärder bör vidtas för att säkerställa att barn och framtida generationer växer upp under värdiga förhållanden och utrustas för den framtida kvalificerade arbetsmarknaden.

H. Rekommendationer till medlemsstaterna om en övergripande strategi med lämpliga budgetmedel för att bekämpa fattigdom, särskilt bland familjer och barn i EU, och politik och åtgärder för att genomföra den, främjar en fördjupning av den inre marknaden och framsteg mot ekonomisk, social och territoriell sammanhållning och stöder kommissionens mål om ett konkurrenskraftigt och inkluderande Europa med regional mångfald.

I. Det råder för närvarande brist på arbetskraft och kompetens i Europa, vilket hämmar unionens konkurrenskraft, något som fastställs i Draghi- och Letta-rapporterna. Strategisk decentralisering av industriell och teknisk utveckling och investeringar i regioner som påverkas av omställningen kan bidra till att åtgärda sådana brister, men det krävs tillräckliga investeringar i kompletterande offentliga tjänster och infrastruktur, såsom bostäder, utbildning och transport.

J. Många av de industrier som har drabbats hårdast av utfasningen av fossila bränslen hade ogynnsamma arbetsvillkor och var beroende av säsongsarbetare. Den gröna och den digitala omställningen måste gå hand i hand med social rättvisa. En rättvis omställning bör bidra till att förhindra diskriminering på arbetsplatsen, säkerställa anständiga och goda arbetsvillkor, förbättra de arbetsrättsliga normerna och säkerställa effektiva säkerhetsnät och skyddsmekanismer för de arbetstagare vars arbeten påverkas.

K. Turismen är en viktig sektor i EU:s ekonomi. Den står direkt och indirekt för över 10 % av EU:s BNP och spelar en avgörande roll för att stärka konkurrenskraften, det sociala välbefinnandet och skapandet av hållbara arbetstillfällen, särskilt i regioner som är starkt beroende av turism. Turismen kan bidra avsevärt till den territoriella sammanhållningen, särskilt i avlägsna regioner, landsbygdsområden, kustområden, yttersta randområden och öregioner, och kan stödja ekonomisk diversifiering och rättvis omställning i områden som står inför strukturella utmaningar eller befolkningsminskning eller som är beroende av koldioxidintensiva industrier. Turistnäringen i EU, som till stor del består av 2,3 miljoner små och medelstora företag, sysselsätter omkring 12,3 miljoner människor och utgör en viktig ekonomisk verksamhet med starka multiplikatoreffekter inom olika sektorer. Sammanhållningspolitiken bör stödja strategier för hållbar turism som en del av en rättvis omställning, främja resiliens, innovation och grön och digital omställning inom turismsektorn, och samtidigt främja tillväxt för alla och bevara kulturarvet och naturarvet.

L. Till skillnad från sina största konkurrenter är EU världsledande när det gäller utsläppsminskningar, samtidigt som EU hanterar en mängd utmaningar som beror på den komplexa globala geopolitiska och ekonomiska situationen.

M. Energiomställningsprocessen bör gå hand i hand med ekonomisk konkurrenskraft, och det är avgörande att energitryggheten i regioner i omställning skyddas.

N. Kärnenergi ingår i den gröna taxonomin och bidrar därmed till omställningen till en koldioxidsnål ekonomi. Mer investeringar i sådan energi skulle bidra till uppnåendet av EU:s mål om strategiskt oberoende och minskade koldioxidutsläpp. Denna energikälla skulle dessutom vara ett effektivt alternativ sett till energiprestanda, skapande av arbetstillfällen och ekonomisk tillväxt i omställningsregioner.

O. Den europeiska kontinenten värms upp snabbare än resten av världen och de risker som klimatförändringarna innebär kommer att bli alltmer komplicerade och utmanande att hantera.

P. Särskilt fokus bör läggas vid öars, öregioners och de yttersta randområdenas utsatta situation, med tanke på de allvarliga socioekonomiska utmaningar de står inför i omställningen till unionens energimål för 2030 och målet om en klimatneutral ekonomi senast 2050. De samtidigt förekommande nackdelar som gör sig gällande för öar på grund av att de är just öar gör, i kombination med de allvarliga effekterna av klimatkrisen, att deras medborgare missgynnas ytterligare och förvärrar befintliga sociala och ekonomiska skillnader. Den ökande förekomsten av extrema väderhändelser och naturkatastrofer, såsom torka, översvämningar och skogsbränder, ökar utvecklingsklyftorna ytterligare och hindrar framsteg i den hållbara utvecklingen av EU:s öregioner.

Q. Regioner som tidigare var beroende av energiproduktion, inbegripet torvproduktion, gruvdrift och raffineringsprocesser, liksom andra utpräglade industriregioner, riskerar att drabbas av ekonomisk nedgång om de inte får den uppmärksamhet och det ekonomiska stöd de behöver, vilket minskar deras konkurrenskraft. Många av dessa områden präglas av demografiska utmaningar såsom kontinuerlig avfolkning, i synnerhet på landsbygden, på öar och i de yttersta randområdena, liksom åldrande och kompetensflykt, i kombination med begränsad tillgång till investeringar, otillräcklig infrastruktur, otillräcklig konnektivitet och växande klyftor med avseende på produktivitet och sysselsättningsmöjligheter jämfört med mer dynamiska regioner. De behöver ett omfattande stöd och specifika omställningsstrategier för att omvandla dessa utmaningar till möjligheter.

R. Det krävs en konsekvent och strategisk användning av EU:s finansieringsinstrument för att strategier för en rättvis omställning ska vara effektiva. Därför är det viktigt att behålla ett territoriellt och platsbaserat tillvägagångssätt för de territoriella planerna för en rättvis omställning, och det måste säkerställas att regionala och lokala myndigheter deltar i utformningen av bottom-up-strategier för de områden som omfattas av programmet.

S. Det tekniska stödet till offentliga myndigheter inom ramen för FRO, InvestEU och lånefaciliteten för den offentliga sektorn, dvs. de tre pelarna i mekanismen för en rättvis omställning, bör stärkas.

T. Ansökningsförfarandet för FRO måste förenklas, effektiviseras och göras mer flexibelt, för att säkerställa ökad tillgänglighet och möjliggöra snabbare och effektivare resursanvändning. Det är nödvändigt att förenkla förfarandena för att maximera effekterna av FRO, särskilt för mindre regioner och lokala myndigheter med begränsad administrativ kapacitet, och för att säkerställa att stödet i rätt tid når de samhällen och arbetstagare som påverkas mest av den gröna omställningen.

Inriktning på områden där arbetstillfällen går förlorade

1. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att, på förslag av medlemsstaterna och i samarbete med regionerna och de lokala myndigheterna, underlätta inrättandet av särskilda ekonomiska FRO-zoner i områden som påverkas av nedläggningar, tills majoriteten av de arbetstillfällen som har gått förlorade i ett område har ersatts i samma område, varvid prioriterad tillgång till medel inledningsvis ska ges till direkt berörda områden som ligger i nära anslutning till det område där arbetstillfällen har gått förlorade, samt till andra områden, förutsatt att det är vederbörligen motiverat att de direkta eller indirekta konsekvenserna av sådana förluster berättigar till tillgång till FRO. Parlamentet understryker hur viktigt det är att också beakta sociala kriterier såsom lokal arbetslöshetsnivå, socioekonomisk utsatthet och ökad risk för social utestängning, och att säkerställa att den ekonomiska återhämtningen är lokalt ledd och hållbar.

2. Europaparlamentet efterlyser snabbare planeringsbeslut kombinerat med särskilda åtgärder, finansiella instrument och incitament i dessa zoner, inbegripet tillfälliga och riktade skatteincitament för företag och investeringar, förutsatt att de inte undergräver stabiliteten på den inre marknaden. Parlamentet bekräftar att sådana åtgärder kan skapa arbetstillfällen och möjligheter för människor som bor i dessa regioner och stödja ekonomiska aktörer, med företräde för små och medelstora företag, mikroföretag och aktörer som driver traditionella lokala företag och familjeföretag, vilket stärker den regionala utvecklingen och konkurrenskraften.

3. Europaparlamentet betonar att särskilda ekonomiska zoner har potential att stimulera investeringar och tillväxt i regioner, såsom de särskilda ekonomiska zoner som inrättades på Shannons flygplats i grevskapet Clare i Irland 1959 och i Katowice i regionen Schlesien i Polen 1996. Parlamentet insisterar dock på att sådana mekanismer måste styras av stränga regler för att säkerställa att de ekonomiska fördelarna verkligen når lokalbefolkningen och förhindra alla former av social eller skattemässig dumpning, penningtvätt och skatteundandragande, och att de måste omfattas av strikta kriterier för social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet, med företräde för lokala företag, särskilt små och medelstora företag och mikroföretag.

4. Europaparlamentet begär att öregioner ska betraktas som områden som kan komma i fråga för tillämpning av sänkta skattesatser inom ramen för ekonomiska FRO-zoner som är öregioner, i syfte att hantera levnadskostnaderna i dessa regioner som är oproportionerligt höga och som ökar ytterligare till följd av konsekvenserna av den gröna omställningen och energiomställningen. Parlamentet betonar att sådana skatteåtgärder är nödvändiga för att stärka ösamhällenas ekonomiska livskraft, stödja lokala företag och locka hållbara investeringar. Parlamentet betonar att riktade skatteincitament kan fungera som ett effektivt verktyg för att motverka den ihållande utvecklingen mot avfolkning av öar, främja skapande av arbetstillfällen och gynna motståndskraftiga, självförsörjande lokala ekonomier, och samtidigt säkerställa en rättvis och inkluderande omställning till klimatneutralitet.

Utbildning, yrkesutbildning för arbetstagare och lärlingsutbildning

5. Europaparlamentet påpekar att EU-fonder (europeiska struktur- och investeringsfonderna, särskilt Europeiska socialfonden+ (ESF+) och faciliteten för återhämtning och resiliens) och FRO används för att stödja investeringar i förskoleverksamhet i många olika regioner.

6. Europaparlamentet upprepar att många av regionerna som omfattas av FRO har en betydelsefull och stolt historia av utbildnings- och lärlingsprogram som är viktiga för omskolningen av arbetstagare och även för att tillgodose arbetsmarknadens nya krav. Parlamentet understryker att det bör vara en prioritering att se till att dessa program kan fortsätta. Parlamentet efterlyser finansiering inom ramen för FRO för att hjälpa i synnerhet kvinnor, ungdomar och marginaliserade grupper att få tillgång till utbildnings- och lärlingsutbildningsmöjligheter.

7. Europaparlamentet betonar i detta sammanhang att investeringar på alla utbildningsnivåer i berörda områden behöver prioriteras, bland annat genom att integrera gröna och digitala färdigheter, läs- och skrivkunnighet och grundläggande räknefärdigheter samt färdigheter i naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik i utbildningsprogrammen, i linje med kommissionens senaste meddelanden om kompetensunionen, handlingsplanen för grundläggande färdigheter och den strategiska ramen för utbildning inom naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik. Parlamentet insisterar på vikten av finansiering för att stärka grundläggande digitala och tekniska färdigheter, i syfte att öka anställbarheten och konkurrenskraften. Parlamentet betonar att det behövs lämpligt EU-finansiering till undervisningsavgifter för barn och studerande från berörda områden, inklusive ekonomiskt stöd för högstadie- och gymnasieutbildning och högre utbildning.

8. Europaparlamentet betonar att bristen på specialiserade lärare vidgar kompetensklyftorna inom strategiska sektorer och undergräver den ekonomiska konkurrenskraften i mindre utvecklade regioner. Parlamentet efterlyser särskilda program för att göra läraryrket mer attraktivt, särskilt inom naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik, genom ekonomiska och icke-ekonomiska incitament, särskilt i regioner som påverkas av omställningen. Parlamentet betonar vikten av att anslå särskilda medel för innovativ utbildning för lärare och instruktörer samt utveckling av digitala pedagogiska färdigheter, som är avgörande för att förbereda arbetstagarna för industriella omställningar. Parlamentet efterlyser åtgärder för att förbättra lärarnas löner och arbetsvillkor för att attrahera och behålla kvalificerade utbildare, särskilt i områden som genomgår en omställning, och därmed visa vilken avgörande roll de spelar när det gäller att förbereda arbetskraften för framtida behov inom näringslivet. Parlamentet uppmanar kommissionen att bedöma effekterna av investeringar i utbildning för instruktörer och lärare för att säkerställa att medlen utnyttjas bättre och optimera resultatet i fråga om förvärvad kompetens för studerande och arbetstagare i mindre utvecklade regioner.

9. Europaparlamentet konstaterar att det redan har investerats i lärlingsutbildning, men begär trots det att en avsevärd del av utbildningsmedlen i berörda regioner ska användas för lärlings- och yrkesutbildning som matchar behoven på de orter där arbetstillfällen har försvunnit, genom lärlingsprogram av hög kvalitet, och att det måste säkerställas att dessa program erbjuder skälig ersättning, anständiga arbetsvillkor och utbildning av god kvalitet.

10. Europaparlamentet betonar att sammanhållningspolitiken är rätt sätt att bemöta ekonomiska skillnader, och att dess roll är särskilt viktig nu med tanke på hotet om avindustrialisering. Parlamentet efterlyser ökad samordning mellan FRO, ESF+ och Europeiska regionala utvecklingsfonden för att maximera deras inverkan på omplaceringen och omskolningen av arbetstagare som påverkas av omstruktureringar inom industrin. Parlamentet begär även att förvaltningen av ESF+ ska ha ett större regionalt fokus och utgå från en flernivåstrategi som involverar nationella, regionala och lokala myndigheter, och efterlyser större och bättre synergier mellan ESF+ och FRO, särskilt i fråga om utbildning och yrkesutbildning. Parlamentet erkänner också Europeiska investeringsbankens viktiga roll för att stödja en rättvis omställning och behovet av att fortsätta att stärka samarbetet mellan offentliga och privata investeringar.

11. Europaparlamentet betonar vikten av att anpassa sammanhållningspolitiken, inklusive FRO, till regionala innovationsstrategier och prioriteringar för smart specialisering för att stärka den regionala konkurrenskraften och stödja ekonomisk diversifiering samt motståndskraft i områden under omställning. Parlamentet uppmanar med kraft kommissionen och medlemsstaterna att särskilt uppmärksamma områden med minskande befolkning och att ge företräde åt områden som berörs framför områden som inte berörs av omställningen i samband med urvalskriterierna för projekt som kan finansieras genom FRO, för att förbättra poängen för entreprenörsinitiativ som befinner sig direkt i kommuner som påverkas av nedläggningen av koldioxidintensiva sektorer, för att på så sätt garantera att sådana stimulansåtgärder omsätts i konkreta resultat. Parlamentet uppmanar med kraft kommissionen och medlemsstaterna att se till att de medel som finns tillgängliga genom faciliteten för återhämtning och resiliens bidrar till att stödja omställningsprocessen i de berörda regionerna.

12. Europaparlamentet erkänner fordonsindustrins centrala roll i EU, även när det gäller att skapa sysselsättning i olika regioner. Parlamentet anser att fordonsindustrin måste inkluderas i tillämpningsområdet för den rättvisa omställningen, med tanke på de utmaningar som den globala konkurrensen utgör vid övergången till elektromobilitet samt effekterna av omotiverade handelshinder. Parlamentet betonar behovet av riktad politik som prioriterar omskolning av arbetstagare och initiativ som syftar till att diversifiera den ekonomiska modellen i regioner med en betydande fordonsindustri.

13. Europaparlamentet anser att yrkesutbildning utgör ett nödvändigt svar på den ekonomiska omvandlingen av regioner. Parlamentet betonar att det genom FRO måste inrättas ambitiösa och riktade yrkesutbildnings- och omskolningsprogram för arbetssökande och arbetstagare som direkt påverkas av ekonomiska omställningar, i syfte att förhindra strukturell långtidsarbetslöshet. Parlamentet insisterar på behovet av att anslå finansiering för dessa program i de territoriella planerna för en rättvis omställning.

14. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att samarbeta med medlemsstaterna, lokala och regionala myndigheter samt fackföreningar och lokala företag för att säkerställa att det faktum att arbetstagare som har förlorat sina jobb har möjlighet att delta i ESF+-stödda sysselsättnings- och utbildningsprogram eller andra EU-finansierade program på sina hemorter ägnas särskild uppmärksamhet.

15. Europaparlamentet betonar behovet av att utveckla lärlings- och yrkesutbildningsprogram för områden som påverkas av omställningen, i samarbete med lokala företag, lärosäten, centrum för yrkesutbildning och livslångt lärande, arbetsmarknadens parter samt lokala och regionala myndigheter och den offentliga förvaltningen, i syfte att ge studerande och arbetslösa möjligheter och meningsfulla erfarenheter på sin hemort och skydda deras ”rätt att stanna kvar”.

16. Europaparlamentet understryker att effektiva omskolnings- och kompetenshöjningsprogram kräver lämplig planering och förberedelse i god tid före alla former av utfasning eller betydande industriella omvandlingar. Parlamentet noterar att utbildning och fortbildning av arbetstagare och arbetssökande, kompetensutveckling, omskolning och livslångt lärande måste genomföras på ett sätt som säkerställer att ingen, oavsett i vilken sektor de arbetar, deras typ av anställningsavtal, kön eller bostadsort, glöms bort på vägen mot EU:s gröna och digitala omställning. Parlamentet efterlyser åtgärder för att göra det lättare att proaktivt förutse och planera kompetensbehov och säkerställa dessa rättigheter för alla berörda arbetstagare. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna och de regionala myndigheterna att inrätta lokala kompetensråd eller liknande flerpartsorgan, med uppgift att diagnostisera lokala kompetensbrister, förutse kompetensbehov i samband med den gröna och den digitala omställningen och ge råd om riktade investeringar inom ramen för FRO och ESF+.

17. Europaparlamentet föreslår att det ska inrättas en regional mekanism för att övervaka och utvärdera effekterna av lärlingssystem, som involverar alla berörda parter – lokala myndigheter, arbetsgivare, lärosäten och ungdomar. Parlamentet menar att detta skulle göra det möjligt att snabbt anpassa utbildningsstrategierna till arbetsmarknadens krav och den direkta återkopplingen från deltagarna, och på så sätt säkerställa att lärlingsutbildningarna är hållbara och effektiva på lång sikt.

18. Europaparlamentet påpekar att regioner som påverkas av den gröna omställningen står inför brist på kompetens och arbetskraft, samtidigt som det i många av Europas stadsområden råder bostadskris och överbefolkning. Parlamentet föreslår att det ska inrättas ett program för överkomliga bostäder i sådana regioner och noterar att programmet bör locka till sig unga människor och därmed bidra till ekonomisk och social förnyelse av dessa områden.

19. Europaparlamentet uppmuntrar medlemsstaterna att integrera bostadsgarantier, program för delat boende och hyresbidrag för lärlingar och studerande i projekt som stöds av FRO och ESF +, särskilt i regioner med hög ungdomsarbetslöshet eller minskande befolkning.

20. Europaparlamentet begär att en del av sammanhållningsmedlen särskilt ska anslås till renovering av bostäder för hushåll med lägst inkomst och de minst energieffektiva byggnaderna, som annars skulle hamna på efterkälken i den gröna omställningen.

Plan för arbetstillfällen av hög kvalitet

21. Europaparlamentet noterar att man i den rättvisa omställningen inte har tagit tillräcklig hänsyn till vad som kännetecknar arbetstagarnas och de berörda samhällenas skilda profiler. Parlamentet beklagar att inte har skapats några säsongsarbetesalternativ, som skulle kunna utgöra både en extra inkomstkälla för arbetstagare och en inkomstmöjlighet för studerande.

22. Europaparlamentet uppmärksammar arbetslösheten och, i synnerhet, ungdomsarbetslösheten i många regioner, landsbygdsområden och medlemsstater. Parlamentet framhäver därför behovet av tillgång till överkomliga bostäder, transport och utbildning samt att yngre generationer, särskilt från låginkomsthushåll, måste inkluderas.

23. Europaparlamentet lyfter fram behovet av att komplettera finansieringen av utbildningsnämnder för högre utbildning och yrkesutbildning, för att säkerställa omskolning av arbetstagare som överväger att ändra sin yrkesprofil eller som har förlorat sin anställning, i synnerhet kvinnor och personer över 50 år. Parlamentet föreslår att FRO också bör erbjuda möjligheter för den närmaste familjen till berörda arbetstagare att omskola sig och utbilda sig i sitt närområde.

24. Europaparlamentet uppmärksammar att vissa av de industrier som har lagts ned eller är under nedläggning erbjuder arbetsvillkor som ligger över det ekonomiska genomsnittet, inklusive högre löner, risktillägg samt sjukförsäkringar för arbetstagare och deras familjer. Parlamentet betonar därför behovet av tillfällig finansiering inom ramen för FRO för att kompensera för skillnaden mellan arbetslöshetsförmåner och den nya lönen, vilket möjliggör en smidigare övergång och säkerställer att alla tidigare ingångna avtalsenliga skyldigheter fullgörs.

25. Europaparlamentet välkomnar kommissionens åtagande att senast i slutet av 2025 föreslå en färdplan för sysselsättning av hög kvalitet som utarbetats tillsammans med arbetsmarknadens parter för att säkerställa en rättvis omställning för alla. Parlamentet påminner om att färdplanen bör stödja rättvisa löner, höga arbetsmiljönormer, goda arbetsvillkor, utbildning och rättvisa övergångar på arbetsmarknaden för arbetstagare, inklusive egenföretagare, särskilt genom att öka kollektivavtalstäckningen. Parlamentet betonar att hanteringen av övergångar bör vara en central prioritering för färdplanen, som bör innehålla förslag på detta område som konkret stöder arbetstagarna.

26. Europaparlamentet betonar att ”sociala avtal” som ingås för näringsgrenar som genomgår processen för en rättvis omställning och som anmäls till kommissionen måste godkännas utan dröjsmål. Parlamentet betonar att dessa sociala avtal bör bygga på en sund diagnos och ekonomiska prognoser, stödja kollektivförhandlingar och respekten för arbetstagarnas rättigheter samt beakta de specifika förhållandena i de berörda regionerna. Parlamentet stöder inrättandet av mekanismer för socialt skydd för arbetstagare som direkt påverkas av industriella omställningar och energiomställningar, inbegripet inkomster under omställningen och riktade förlängningar av arbetslöshetsersättningar. Parlamentet efterlyser ett direktiv om en rättvis omställning i arbetslivet som fastställer en rättslig ram för att säkerställa skapandet av arbetstillfällen av hög kvalitet i de regioner som påverkas av omställningen. Parlamentet uppmuntrar skapandet av arbetstagargrupper i industrier som påverkas av omställningen, vilket gör det möjligt för tidigare anställda att dra direkt nytta av regional ekonomisk förnyelse.

27. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att främja inrättandet av ett socialt utbildningsprogram för äldre arbetslösa, i synnerhet kvinnor och långtidsarbetslösa som inte kan omskola sig och få ett nytt jobb, och se till att de får stöd fram till pensionen för att garantera dem en skälig levnadsstandard. Parlamentet betonar behovet av att stärka kvinnors roll och främja integrationen av personer med funktionsnedsättning.

28. Europaparlamentet betonar att medlemsstaterna måste prioritera tillgång till statligt ägd mark och, där så är möjligt, utnyttja, renovera och hitta nya användningsområden för byggnader och andra tillgångar, exempelvis gamla industrianläggningar och gruvor, för nya projekt som finansieras inom ramen för FRO, inbegripet förnybara energikällor, energieffektiviserande renovering och grön återindustrialisering. Parlamentet betonar att medlemsstaterna och kommissionen bör övervaka och utöva tillsyn över denna process.

Genomförande och styrning

29. Europaparlamentet framhåller att omställningen i regioner som har rätt till stöd från FRO fortfarande inte har slutförts och att dessa regioner kommer att fortsätta att behöva specifikt stöd för att kunna hantera de olika utmaningar som hör ihop med energiomställningen i framtiden. Parlamentet anser att åtgärder måste vidtas för att maximera utnyttjandet av dessa medel, inklusive genom att förenkla de administrativa förfarandena, inrätta stöd- och rådgivningsmekanismer för att hjälpa lokala myndigheter att få tillgång till och framgångsrikt utnyttja nödvändiga investeringar samt öka förfinansieringen för lokala myndigheter.

30. Europaparlamentet beklagar att vissa EU-regioner ser en kontinuerlig utflyttning av unga och kvalificerade arbetstagare på grund av demografiska förändringar och migration, och att landsbygdsområden och inlandsområden, öar och de yttersta randområdena påverkas särskilt hårt. Parlamentet påminner i detta sammanhang om vikten av starka kopplingar mellan stad och landsbygd samt riktat stöd till kvinnor på landsbygden. Parlamentet påminner om att sådana migrations- och avfolkningsnivåer allvarligt påverkar konkurrenskraften, den ekonomiska tillväxten, livsmedelstryggheten, produktiviteten och hållbarheten i de drabbade regionerna.

31. Europaparlamentet noterar bekymrat att medlemsstaternas nationella finansiering till sina fattigare regioner har minskat avsevärt under de senaste åren. Parlamentet påminner om vikten av att respektera EU:s additionalitetsregel. Parlamentet uppmanar kommissionen att säkerställa att de nationella myndigheterna vederbörligen beaktar den inhemska sammanhållningen vid utformningen och genomförandet av projekt inom ramen för de europeiska struktur- och investeringsfonderna.

32. Europaparlamentet medger att genomförandet av FRO-processen är en fråga för medlemsstaterna, men begär att lokala och regionala myndigheter och aktörer som deltar i beslutsprocessen ska ges en större roll, för att säkerställa att finansieringsstrategierna anpassas till de särskilda behoven i de samhällen som påverkas av omställningen och att de är förenliga med de investeringar som görs inom ramen för andra strategiska fonder som är knutna till en rättvis omställning. Parlamentet betonar att det är avgörande att förenkla tillgången till ansökningar och bredda fondens tillämpningsområde för att andra regioner och sektorer som påverkas i samma utsträckning ska kunna utnyttja FRO. Parlamentet understryker att kommissionen, i samarbete med medlemsstaterna, måste lägga fram tydliga riktlinjer för genomförandefrågor i syfte att påskynda tilldelningen av medel och det effektiva genomförandet av FRO-initiativ.

33. Europaparlamentet anser att kommissionen borde ha fastställt tydliga parametrar för varje medlemsstat på områden såsom investeringar i utbildning och yrkesutbildning, fortbildning och omskolning av arbetstagare med siktet inställt på alternativa sysselsättningsmöjligheter och möjligheten för utomstående investerare att bevara kulturen och traditionerna i före detta kol- och torvregioner samt bidra till saneringen av förorenade områden runt utvinningsplatser. Parlamentet uppmuntrar utbyte av kunskap och bästa praxis mellan regioner som genomgår en omställning. Parlamentet efterlyser dessutom synergier med initiativ såsom det nya europeiska Bauhaus i fråga om projekt som går ut på att göra om gamla industrianläggningar till sociala och kulturella mötesplatser.

34. Europaparlamentet konstaterar att finansieringen av bottom-up-projekt är bristfällig. Parlamentet rekommenderar att FRO-medel fortsatt används för att åtgärda dessa brister när ett behov har fastställts. Parlamentet betonar vikten av att tillhandahålla särskilt tekniskt stöd från FRO till regioner, lokala myndigheter och lokala grupper från de tidigaste stadierna, för att stärka deras kapacitet för bottom-up-planering och för att hjälpa potentiella stödmottagare att utarbeta slagkraftiga projekt av hög kvalitet.

35. Europaparlamentet konstaterar att det saknas motpartsmedel för grupper inom frivilligsektorn som ansöker om medel från FRO och efterlyser en förenklad finansieringsmekanism. Parlamentet betonar att vikten av att bevilja tillräcklig förfinansiering motsvarande mer än hälften av kapitalkostnaden eller en väsentlig del av projektet för grupper som anses utgöra en låg risk, så att dessa grupper kan undvika höga räntor och avgifter för kompletterande finansiering och bryggfinansiering, varvid lokala frivilligorganisationer och samhällsorganisationer får möjlighet att effektivt genomföra omställningsrelaterade projekt.

36. Europaparlamentet efterlyser större synergier mellan den offentliga och den privata sektorn så att de gemensamt kan tackla omställningsprocessen och därmed bana väg för en produktiv omställning av de berörda regionerna.

37. Europaparlamentet understryker att reglerna för statligt stöd inverkar negativt på frivilliggrupper och ideella grupper. Parlamentet understryker i detta sammanhang den viktiga roll som enheter inom den sociala ekonomin spelar för att på ett konkret och samhällsbaserat sätt tillgodose EU-medborgarnas sociala behov och för att stödja inkluderande, människocentrerade lösningar för en rättvis omställning. Parlamentet anser att det i motiverade fall skulle kunna vara befogat att lätta på reglerna för statligt stöd för frivilliggrupper och ideella grupper som anses utgöra en låg risk. Parlamentet uppmanar i detta sammanhang kommissionen att samarbeta med medlemsstaterna för att möjliggöra en tydligare och mer konsekvent tolkning av reglerna för statligt stöd, i den mån de är tillämpliga på lokala grupper och ideella grupper.

38. Europaparlamentet betonar behovet av att utveckla en förbättrad modell för samhällsnytta, som är specifik för varje region som genomgår en rättvis omställning. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna och de förvaltande myndigheterna att i detta syfte anslå en del av FRO-medlen till stöd för inrättandet av system för gröna samhällen, social innovation och den sociala ekonomin, särskilt genom att finansiera medborgarägda energikooperativ, delaktighetsbaserade lokala projekt för produktion av förnybar energi och initiativ som främjar en lokal cirkulär ekonomi. Parlamentet noterar att före detta arbetstagare och deras familjer bör ha möjlighet att investera eller delta i dessa projekt, för att därmed stärka kopplingen mellan den gröna omställningen och social inkludering.

39. Europaparlamentet upprepar att bostadsrelaterade kooperativa eller lokalt ledda projekt bör vinna på förenklad tillgång till FRO-finansiering, bland annat genom lägre tröskelvärden för samfinansiering och förskottsbetalningar. Parlamentet efterlyser vägledning till medlemsstaterna om hur bostadsaktörer ska kunna få tillgång till medel.

40. Europaparlamentet begär att den administrativa börda som FRO förorsakar samhällena ska minska, genom rekrytering av specialiserade aktivt involverade chefer och utvecklingen av en gemensam kontaktpunkt och lämpliga digitala plattformar för att ge stöd och vägledning i handläggningen av ansökningar och förvaltningen av projekten efter att de har valts ut, varvid det måste säkerställas att dessa samhällen också har lika tillgång till finansiering så att de kan åtgärda regionala skillnader.

41. Europaparlamentet begär att FRO ska stödja, framhäva och bevara kultur- och industriarvet i berörda samhällen genom att främja utvecklingen av hållbar turism. Parlamentet uppmuntrar inrättandet av särskilda utbildningsprogram för kultur- och industriarvsguider i syfte att främja lokal sysselsättning och kulturell kontinuitet och stödja inrättandet av besökscentrum och informationscentrum som lyfter fram den lokala historien, traditionerna och regionernas omvandling, vilket skapar lokal sysselsättning och bevarar den kulturella identiteten och samtidigt lockar till kulturturism och turism med inriktning på utbildning.

42. Europaparlamentet understryker den strategiska betydelsen av människors ”rätt att stanna kvar” i sina hemregioner eller på sina hemorter. Parlamentet uppmanar kommissionen att ta fram särskilda riktlinjer för hur denna princip ska genomföras och upprätthållas inom EU och dess regioner. Parlamentet efterlyser en starkare integrering av denna princip som övergripande princip inom EU:s alla politikområden, så att de stöder målen om social, ekonomisk och territoriell sammanhållning i enlighet med fördragen.

Social rättvisa före omställning för hela ekonomin

43. Europaparlamentet understryker den nyckelroll som sammanhållningspolitiken spelar för att förverkliga EU:s politiska prioriteringar och stimulera EU:s ekonomi genom att bidra till en rättvis, inkluderande och hållbar omställning och utveckling, främja ekonomisk och social konvergens mellan länder och regioner och främja innovation och sysselsättning. Parlamentet beklagar att kommissionen på grund av den nuvarande fleråriga budgetramens begränsade flexibilitet har omorienterat sammanhållningspolitiken, som inte är ett krishanteringsverktyg men som upprepade gånger har använts för att kompensera för bristande budgetflexibilitet eller brister i krishanteringsmekanismerna i den fleråriga budgetramen på bekostnad av dess långsiktiga politiska mål. Parlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att påskynda genomförandet av sammanhållningspolitiken.

44. Europaparlamentet anser att förskjutningar i det geopolitiska landskapet i kombination med andra faktorer leder till mycket stora förändringar i det sätt på vilket EU:s ekonomi fungerar. Parlamentet understryker att FRO fortsatt bör spela en avgörande roll i utfasningen av fossila bränslen. Parlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att undersöka tidsplanerna för nedläggningen av viktiga energiaktörer i EU och att begränsa följderna av dessa nedläggningar för att säkerställa ”social rättvisa i omställningen” för arbetstagarna.

45. Europaparlamentet begär att särskild hänsyn ska tas till behovet av att främja elförbindelser, öka nätens värdkapacitet och stärka energilagringssystemen, då detta är oundgängliga delar av en effektiv energiomställning. Parlamentet uppmanar kommissionen att uppmuntra medlemsstaterna att fullständigt genomföra de bestämmelser i direktiv (EU) 2019/944 ([19]) som avser medborgarenergigemenskaper och tillhandahålla särskilda åtgärder för att skydda utsatta hushåll från energifattigdom i FRO-regioner. Parlamentet anser i detta sammanhang att stöd bör ges till lokalt ledda gröna infrastrukturprojekt och projekt för förnybar energi, såsom sol-, vind- och vattenkraftsanläggningar liksom hållbara transporter, vilka stimulerar de lokala ekonomierna och besitter stor potential att skapa lokala arbetstillfällen inom byggsektorn, ingenjörsvetenskap, underhåll och därtill knutna näringar.

46. Europaparlamentet betonar medlemsstaternas betydelse för att främja branschspecifik social dialog och kollektivförhandlingar, särskilt inom nya gröna industrier, och även för att säkerställa att små och medelstora företag, däribland företag inom den sociala ekonomin, inkluderas. Parlamentet betonar att direktivet om minimilöner ([20]) utgör en utmärkt möjlighet att stärka kollektivförhandlingarna om lönesättning samt arbetsmarknadsparternas närvaro i framväxande sektorer.

47. Europaparlamentet betonar vikten av investeringar i offentliga tjänster av hög kvalitet för att bygga upp social resiliens och hantera ekonomiska kriser, i synnerhet i regioner som brottas med allvarliga permanenta naturbetingade och demografiska utmaningar. Parlamentet framhäver att investeringar i grundläggande infrastruktur, sociala tjänster och hållbar turism, liksom i logistiknät och konnektivitet, inbegripet hållbara transportsätt, i första hand måste prioriteras, i syfte att främja resiliens och innovation, samtidigt som man främjar tillväxt för alla, skapar nya arbeten och ser till att nya affärsprojekt kan genomföras i berörda regioner.

48. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att särskilt fokusera på öar och yttersta randområden för att stödja dem i deras hantering av allvarliga socioekonomiska utmaningar som härrör från omställningen till EU:s klimat- och energimål för 2030 och målet om en klimatneutral ekonomi i EU senast 2050, och att samarbeta med medlemsstaterna om att öronmärka specifika belopp från deras nationella anslag inom ramen för deras territoriella planer för en rättvis omställning. Parlamentet efterlyser konkreta kompensationsåtgärder för att kompensera för de negativa konsekvenser för öarnas ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållning som kan uppstå i samband med omställningen till en renare ekonomi och ett renare samhälle, på grund av att öarna är beroende av luft- och sjöfartssektorerna. Parlamentet anser därför att öar bör prioriteras när det gäller utvecklingen av infrastruktur som syftar till att bidra till utfasningen av fossila bränslen inom luft- och sjöfarten.

49. Europaparlamentet beklagar att kommissionen inte har föreslagit en fristående Fond för en rättvis omställning (FRO) i sina senaste förslag om den framtida fleråriga budgetramen. Parlamentet begär därför att FRO ska drivas vidare som FRO II, för programperioden efter 2027, för att tillhandahålla hushåll och samhällen direkt stöd i omställningen och för att möjliggöra en insatskapacitet som står i proportion till omfattningen på de socioekonomiska, sysselsättningsrelaterade, demografiska och miljömässiga effekterna av omställningen i riktning mot unionens energimål för 2030. Parlamentet betonar att den nya fonden bör verka i enlighet med principerna om delad förvaltning och partnerskap, inom ramen för sammanhållningspolitiken, och betonar att den bör ha ett eget förutsägbart budgetanslag som säkerställer dess autonomi i relation till extraordinära krishanteringsinstrument, såsom NextGenerationEU.

([19]) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU (omarbetning) (EUT L 158, 14.6.2019, s. 125, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/oj).

([20]) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2022/2041 av den 19 oktober 2022 om tillräckliga minimilöner i Europeiska unionen (EUT L 275, 25.10.2022, s. 33, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2041/oj).

50. Europaparlamentet uppmanar med kraft kommissionen att effektivisera och anpassa finansieringsinstrumenten inom den fleråriga budgetramen för perioden efter 2027, och säkerställa ett enhetligt och samordnat tillvägagångssätt för att stödja strategier för en rättvis omställning genom FRO II. Parlamentet framhäver att tillämpningsområdet för FRO II, utifrån förslag från medlemsstaterna, skulle kunna utvidgas med åtgärder som ska gälla fram till dess att arbetstillfällen som har gått förlorade i ett område har ersatts i samma område, och att det bör vara inriktat på att få hållbar utveckling att gå ihop med konkurrenskraft, för att säkerställa att regioner i omställning kan blomstra ekonomiskt utan att äventyra sina miljömässiga och sociala mål. Parlamentet betonar att det behövs planer för områden med rättvis omställning som verkar utifrån ett proaktivt tillvägagångssätt för att även föregripa eventuella kommande omvandlingsprocesser och som inbegriper ett tydligt åtagande att utveckla strategiska initiativ för förnyelse och utveckling, med särskilt fokus på företagsutveckling och skapande av arbetstillfällen i de områden som drabbas hårdast av nedläggningen av anläggningar för produktion av fossila bränslen. Parlamentet framhäver att medlemsstaterna har viss flexibilitet att välja vilken väg de ska följa för att utfasa de fossila bränslena, i enlighet med överenskomna EU-mål, med beaktande av det tekniska och ekonomiska perspektivet och beroende på lokala och regionala behov.

51. Europaparlamentet betonar att det behövs exaktare tilldelningskriterier och en exaktare avgränsning av fondernas territoriella tillämpningsområde, i syfte att på den administrativa NUTS 3-nivån ([21]) fokusera specifikt på lokala och regionala myndigheter. Parlamentet betonar vikten av att medlen når de regioner som är särskilt drabbade av omställningen till en klimatneutral ekonomi till följd av den sektorsvisa utformningen av deras ekonomi eller nedläggningen av koldioxidintensiva anläggningar, och att investeringar inte bara koncentreras till stora städer i Nuts 3-området. Parlamentet betonar att det också är brådskande att integrera territoriella och demografiska indikatorer i tilldelningen av FRO-medel, såsom befolkningens åldrande, ungdomars utflyttning, ihållande befolkningsminskning och avfolkning samt följden av kortvariga anställningar.

52. Europaparlamentet anser att ramen för god förvaltning är avgörande för genomförandet av en rättvis omställning. Parlamentet understryker att lokala och regionala myndigheter spelar en avgörande roll för att säkerställa att EU-program utformas, genomförs och övervakas på ett effektivt sätt, med tanke på att de befinner sig nära medborgarna och har en djup förståelse för de territoriella behoven. Parlamentet framhäver vikten av att upprätthålla partnerskapsprincipen och den europeiska uppförandekoden för partnerskap, och av att betona det platsbaserade tillvägagångssättet, för att säkerställa att lokala och regionala myndigheter, arbetsmarknadens parter och organisationer i det civila samhället deltar fullt ut i förvaltningen, urvalet och övervakningen av finansierade projekt, i enlighet med principen om flernivåstyre som fastställs i förordning (EU) 2021/1060.

° ° °

53. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet, kommissionen, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, Regionkommittén samt medlemsstaternas nationella och regionala parlament.

([21]) Nomenklaturen för statistiska territoriella enheter – nivå 3.